

Olje- og energidepartementet
Einar Gerhardsens plass 1
Postboks 8148 Dep
0033 Oslo

Bergen
Olav Kyrresgt. 11
PO Box 1233 Sentrum
NO-5811 Bergen
tel.: +47 55 21 52 00
fax: +47 55 21 52 01
bergen@wr.no
www.wr.no

Foretaksregisteret
NO 947 360 779 MVA

Vår ref.: 518708-001 1st
Ansvarlig partner: Dag Steinfeld

Bergen, 26. august 2010

Olje- og energidepartementets vedtak av 2. juli 2010 - Sima/Samnanger.

Det vises til vårt brev til departementet av 19. august 2010.

Vi vil herved opplyse om at Kvam herad har sluttet seg til vår klage på departementets vedtak til Sivilombudsmannen og våre synspunkter på gyldigheten av departementets vedtak som det er redegjort for i brevet av 19. august 2010. Vi ber departementet ta i betraktning at klagerne nå utgjør tre av de kommuner i Hardanger som vil bli hardest berørt av det konsesjonssøkte tiltaket, og at departementet på den bakgrunn omgjør sin beslutning om å iverksette anleggsarbeider før Sivilombudsmannen har fått uttalt seg om saken.

Samtidig vil vi benytte anledningen til å utdype vårt syn på gyldigheten av NVE og Olje- og energidepartements vedtak om ekspropriasjonstillatelse. I sitt vedtak av 30. mai 2008 punkt 8 ga NVE ekspropriasjonstillatelse til Statnett for de omsøkte anlegg:

"NVE har etter en samlet vurdering funnet at de samfunnsmessige fordeler som vinnes ved anleggene utvilsomt må antas å være overveiende i forhold til de skader og ulemper som påføres andre. Vi vil av denne grunn meddele Statnett SF ekspropriasjonstillatelse for de omsøkte anleggene".

Imidlertid forutsetter delegasjonsvedtaket i kongelig resolusjon av 5. november 1982 at NVE kun har kompetanse til å gi innstilling til departementet om ekspropriasjon i en sak som den foreliggende. I den kongelige resolusjonen fremgår følgende presiseringer når det gjelder delegasjonen av ekspropriasjonsmyndighet til NVE etter oreigningslova (kopi av resolusjonen er vedlagt):

"For å sikre departementets kontroll med saksbehandlingen skjer delegasjonen under den forutsetning at departementet også heretter skal være klageinstans for NVE's avgjørelser. Dette bidrar også til å sikre ensartet praksis i denne type saker.

Det er videre en forutsetning at hvor det gjelder saker av prinsipiell art eller saker hvor betydelige samfunnsinteresser står mot hverandre, skal hovedstyret gi innstilling til departementet".

Formålet med begrensningene i delegeringen av ekspropriasjonsmyndigheten til NVE var altså å sikre departementet kontroll med saksbehandlingen i saker av prinsipielle art eller saker som involverer betydelige motstridende samfunnsinteresser. Som det fremgår av vårt brev av 19. august 2010 anser vi det som åpenbart at den foreliggende sak omhandler betydelige motstridende samfunnsinteresser. Vi registrer også at ledende forvaltningsrettslige universitetsjurister som har uttalt seg offentlig om spørsmålet deler vårt syn.

Videre viser vi til at NVE selv var av den oppfatning at den foreliggende sak var av prinsipiell art. Det kan i den sammenheng vises til NVEs uttalelser i KTN-notat 23/2008 av 10. desember 2008 med tittel "Sammenfatning og vurdering av klager på NVEs vedtak om konsesjon og ekspropriasjonstillatelse". I notatets punkt 5 fremgår følgende:

"Etter NVEs vurdering er det videre rimelig at alle klagegrunner blir prøvd i denne saken, som *er en prinsipiell sak hva gjelder spørsmål om valget mellom jordkabel eller luftlinje* og følgelig en sak med stor interesse for mange" (vår kursivering).

På denne bakgrunn kan det ikke være tvilsomt at NVE manglet den nødvendige kompetanse til å fatte vedtak om ekspropriasjonstillatelse, og at saken skulle vært behandlet av Olje- og energidepartementet som førsteinstans. Etter vår oppfatning medfører den ovenfor nevnte saksbehandlingsfeil at både NVEs opprinnelige vedtak om å gi Statnett ekspropriasjonstillatelse og Olje- og energidepartementets etterfølgende vedtak om stadfestelse må anses som ugyldige.

Situasjonen er dermed slik at det verken foreligger et gyldig vedtak fra Olje- og energidepartement om konsesjon etter energiloven eller et gyldig vedtak om å meddele Statnett ekspropriasjonstillatelse for det omsøkte tiltaket etter oreigningslova. Vi vil på denne bakgrunn gjenta vår anmodning om at anleggsarbeider ikke iverksettes før det foreligger gyldige og endelige konsesjons og ekspropriasjonsvedtak i saken.

Med vennlig hilsen
WIKBORG, REIN & CO.

Dag Steinfeld

Vedlegg: Kongelig resolusjon av 5. november 1982.

Kopi: Sivilombudsmannen

I henhold til kongelig resolusjon av 19.11.1976 og rundskriv P 11/78 fra Forbruker- og administrasjonsdepartementet om regler for å sikre sterkere kvinnerepresentasjon i offentlige utvalg, styrever og råd m.v., er forslaget om å oppnevne fagsjef Ola Gunnes som den ene av statens representanter i styret for fellesskapet Staten - A/S Svorka Kraftselskap forelagt Forbruker- og administrasjonsdepartementet ved Olje- og energidepartementets brev av 4.10.1982.

Det er i brevet vist til Norges vassdrags- og elektrisitetsvesens brev av 29.9.1982 til Olje- og energidepartementet hvor det gjøres rede for hvorfor det ikke er foreslått kvinnelig kandidat til ovennevnte styreverv i samsvar med ovennevnte kongelige resolusjon. Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen anfører bl.a. at man for tiden ikke har kvinnelige ansatte som har en slik stilling og slike faglige kvalifikasjoner som anses nødvendig for å gi kompetanse til å inneha et styreverv som det aktuelle.

Forbruker- og administrasjonsdepartementet har ikke hatt noe å bemerke til forslaget, og har i samsvar med retningslinjer gitt i samme departements rundskriv P 11/78 av 3.5.1978 gitt Olje- og energidepartement melding om dette over telefon den 11.10.1982.

Olje- og energidepartementet har forøvrig intil å bemerke til det forslag som er fremmet og vil anbefale at fagsjef Ola Gunnes blir oppnevnt som statens ene representant i styret for fellesskapet Staten - A/S Svorka Kraftselskap.

Olje- og energidepartementet

t i l r å r :

Fagsjef Ola Gunnes, Direktoratet for Statskraftverkene, oppnevnes som medlem av styret for fellesskapet Staten - A/S Svorka Kraftselskap. Oppnevningen gjøres gjeldende i perioden frem til 1.7.1985 i samsvar med Olje- og energidepartementets foredrag av 29. oktober 1982.

Ref. nr. 13

Kongelig resolusjon 5. november 1982.

- I Bemyndigelse for Hovedstyret i Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen til å treffe vedtak om ekspropriasjonstillatelse etter oreigningslovens § 2 pkt. 19.
- II Bømyndigelse for fylkesmannen til å treffe vedtak om ekspropriasjonstillatelse etter oreigningslovens § 2, pkt. 19 for kraftlinje inntil 22 kV nominell spenning.

I Delegasjon til NVE

Lov av 23.10.1959 om oreigning av fast eignedom, § 2 pkt. 19 gir Kongen kompetanse til å treffe vedtak om ekspropriasjonsinngrep i fast eiendom m.v. så langt det trengs til eller for elektrisk

kraftlinje.

Ved kgl. res. av 2.6.1960 ble denne myndighet i samsvar med oreigningslovens § 5 delegert til Industridepartementet.

Olje- og energidepartementet overtok saksområdet ved kgl. res. av 11.1.1978 da departementet ble opprettet. Ved brev av 20.1.1971 ble myndighetene delegert videre til NVE.

Det er senere reist spørsmål om gyldigheten av denne delegasjonen. Saken er forelagt Justisdepartementet, Lovavdelingen, som anså delegasjonen for å være gyldig, men som likevel anbefalte at delegasjonen ble stadfestet gjennom en kgl. res.

Justisdepartementets brev av 8.4.1981 lyder:

"Som nevnt av Olje- og energidepartementet er utgangspunktet etter gjeldende rettsoppfatning at departementet i alminnelighet kan delegere myndighet som det har fått ved lov eller ved delegasjon fra Kongen videre til underordnet forvaltningsorgan. Dette gjelder imidlertid bare så langt vedkommende lov eller delegasjonsvedtak ikke bestemmer noe annet.

I foredraget til kgl. resolusjon 2. juni 1960 om delegasjon av myndighet etter oreigningsloven m.m. ble det uttrykkelig forutsatt at den myndighet som ble delegert (bl.a. til Industridepartementet når det gjelder myndighet etter lovens § 2 nr. 19) ikke skulle kunne delegeres videre når dette ikke uttrykkelig var sagt. Den riktige framgangsmåten for delegasjon av departementets myndighet etter lovens § 2 nr. 19 til Hovedstyret for NVE ville derfor ha vært å gjøre dette ved egen kongelig resolusjon. Dette ble f.eks. gjort da det i 1977 ble delegert myndighet til fylkesmannen til å avgjøre saker etter flere av numrene i oreigningsloven § 2 (hvor departementet tidligere var delegert slik myndighet), jfr. kgl. resolusjon 15. april 1977.

I foredraget til kgl. resolusjon 15. januar 1971 om delegasjon av myndighet etter lov 19. juni 1969 om bygging og drift av elektriske anlegg m.m. ga Industridepartementet en "orientering" om enkelte andre sakstyper hvor man hadde til hensikt å delegere departementets myndighet til Hovedstyret for NVE. Blant disse ble også nevnt departementets myndighet etter oreigningsloven § 2 nr. 19. Den formelle videredelegasjon skjedde deretter ved Industridepartementets brev 20. januar 1971 til Hovedstyret.

Etter Justisdepartementets mening oppfyller imidlertid den framgangsmåte som ble valgt i forbindelse med videredelegasjonen i 1971 ikke i seg selv de krav som må stilles for en formelt riktig beslutning om videredelegasjon i dette tilfelle, jfr. foran. På den annen side antar Justisdepartementet at det også må legges vekt på den praksis som er etablert ved departementets delegasjonsvedtak 20. januar 1971, at det her synes å være et reelt behov for delegasjon og at den ordning

som er etablert neppe ville ha gitt grunnlag for innsigelser om saken var blitt fremmet på formelt riktig måte. Man er etter dette kommet til at den foretatte delegasjonen av myndigheten etter oreigningsloven § 2 nr. 19 til Hovedstyret for NVE må anses som gyldig. Det bør imidlertid overveies å fremme en kongelig resolusjon om delegasjon av myndigheten etter § 2 nr. 19 til Hovedstyret, eventuelt ved at det gis myndighet til OED til å foreta slik (videre) delegasjon. Utkast til kgl. resolusjon bes i tilfelle forelagt Justisdepartementet før saken fremmes i statsråd."

Saken er også forelagt NVE som i brev av 22.7.1981 uttaler:

"Under henvisning til Deres brev av 1. juni d.å. vedrørende utarbeidelse av forslag til kgl. res. omhandlende delegasjon av departementets avgjørelsesmyndighet i ekspropriasjonssaker etter Oreigningsl. § 2 nr. 19 til NVE, skal meddeles at NVE har intet spesielt å anføre i sakens anledning for så vidt hovedstyrets nåværende bemyndigelse, meddelt i brev av 20. januar 1971 fra Industridepartementet, blir stadfestet.

Någjeldende myndighetsoverføring har vist seg å fungere tilfredsstillende samt at det er oppnådd en rask saksbehandling uten unødvendig dobbeltbehandling.

Departementet er på sin side sikret kontroll gjennom klagebehandlingen, og ved at saker av prinsipiell art eller hvor samfunnsmessige interesser står mot hverandre fortsatt blir å avgjøre av departementet."

Departementet skal bemerke:

Lov av 23.10.1959 om oreigning av fast eiendom, § 2 pkt. 19 gir Kongen kompetanse til å treffe vedtak om eller gi samtykke til ekspropriasjon av fast eiendom m.v. så langt det trengs til eller for elektrisk kraftlinje.

Ved kgl. res. av 2.6.1960 ble denne myndighet i samsvar med oreigningslovens § 5 delegert til Industridepartementet. Olje- og energidepartementet overtok saksområdet ved kgl. res. av 11.1.1978 da departementet ble opprettet.

I brev av 20.1.1971 delegerte Industridepartementet myndigheten etter oreigningslovens § 2 pkt. 19 videre til NVE.

Senere er det reist tvil om hvorvidt fremgangsmåten ved delegasjonen til NVE var riktig i forhold til kgl. res. av 2.6.1960 hvorved Industridepartementet opprinnelig fikk myndigheten delegert.

I denne kgl. res. ble det forutsatt at departementet ikke skulle delegere myndigheten videre dersom dette ikke var klart sagt.

Kongen i statsråd ble imidlertid orientert om den forestående subdelegasjon ved kgl. res. av 15.1.1971. Tiltrådingen omhandlet delegasjon av myndighet fra Kongen til departementet for enkelte saksområder innen energiforvaltningen.

I brev av 8.4.1981 gir Justisdepartementet uttrykk for at fremgangsmåten da myndigheten ble delegert til NVE ikke i seg selv oppfyller de krav som må stilles for en formelt riktig beslutning om subdelegasjon i dette tilfelle. Delegasjonen må anses som gyldig, men Justisdepartementet anbefaler at den blir stadfestet ved kgl. res.

Myndigheten til å fatte vedtak om inngrep etter oreigningslovens § 2 pkt. 19 har vært delegert til NVE i over 10 år. Ordningen har i denne tid fungert tilfredsstillende. Det er på denne måten oppnådd rask saksbehandling uten unødvendig dobbeltbehandling.

Departementet anser det også som en fordel at vurderingen om hvorvidt ekspropriasjonsinngrep skal tillates hører inn under samme organ som treffer avgjørelse om konsesjon til å bygge det elektriske anlegg i henhold til elektrisitetslovens § 1.

For å sikre departementets kontroll med saksbehandlingen skjer delegasjonen under den forutsetning at departementet også heretter skal være klageinstans for NVE's avgjørelser. Dette bidrar også til å sikre ensartet praksis i denne type saker.

Det er videre en forutsetning at hvor det gjelder saker av prinsipiell art eller saker hvor betydelige samfunnsinteresser står mot hvertandre, skal hovedstyret gi innstilling til departementet.

II Delegasjon til fylkesmannen

Ved brev av 21.10.1981 foreslo NVE at myndighet etter oreigningslovens § 2 pkt. 19 blir delegert til fylkesmannen for så vidt angår kraftlinjer med inntil 22 kV nominell spenning.

NVE's brev lyder:

- " Det vises til brev av 22.7.81 fra NVE til Olje- og energidepartementet. NVE finner i tilknytning til dette brev å ta opp spørsmål om eventuell delegering av myndighet i henhold til oreigningslovens § 2 nr. 19 til fylkesmannen for nærmere spesifiserte elektriske anlegg.

Elektrisitetsdirektoratet behandler som kjent i dag alle ekspropriasjonssaker i henhold til oreigningslovens § 2 nr. 19. Elektrisk kraftline. Dette gjelder bl.a. de kraftledninger som dekkes av elektrisitetsverkets områdekonsesjon, dvs. fordelingsnett med inntil 22 kV nominell spenning. Ved

områdekonsesjonsordningen avgjøres trasévalget normalt av elektrisitetsverket etter at dette iht. de spesielle vilkår har hatt kontakt med alle berørte. Kraftledninger av denne størrelse vil i stor utstrekning bli tilpasset veier, gater, reguleringsplaner og andre arealutnyttingsplaner utarbeidet av de kommunale myndigheter.

Etter Elektrisitetsdirektoratets oppfatning er fordelingsnett inntil 22 kV i hovedsaken et lokalt- eller distriktsanliggende. Avgjørelser som angår dette nettet bør så langt det er forsvarlig treffes på distriktsplan.

Elektrisitetsdirektoratet har årlig ca. 5 ekspropriasjonsaker som angår kraftledninger opp til 22 kV. Dersom direktoratet avlastes for disse saker, kan den frigjorte arbeidskapasitet anvendes til fordel for avgjørelse av saker som angår det overordnede distrikbusjonsnett og overførings- og samkjøringsledninger.

NVE går ut fra at deleberingen må skje til fylkesmannen som statens stedlige representant. Fylkesmannen er fra før delegert myndighet til å avgjøre saker etter flere av numrene i oreigningsloven, og en delegering som foreslått vil derfor bare være en utvidelse av en allerede etablert ordning.

Fylkesmannen formidler i dag innhenting av uttalelser fra fylkesetater, fylkeskommune og kommuner for NVE i forbindelse med konsesjons- og ekspropriasjonssøknader. Den foreslåtte delegering av myndighet vil derfor trolig ikke medføre vesentlig merarbeid eller nye rutiner for fylkesmannen.

Samtidig med eventuell delegering av myndighet til fylkesmannen må det fastslås hvem som skal være klageinstans i disse saker. Olje- og energidepartementet kan ivareta denne konsesjon på samme måte som for de saker NVE avgjør. NVE vil eventuelt også kunne tillegges å være klageinstans, jfr. forvaltningslovens § 28 siste ledd. Den effektive avlastning av NVE vil da bli mindre.

Dersom fylkesmannen trenger bistand i forbindelse med elektrøtekniske spørsmål under saksbehandlingen, bør fylkets elkonsulent eller annen fagkompetanse fra kraftforsyninger innen fylket kunne brukes. En bør unngå å belaste NVE i denne sammenheng.

NVE finner det naturlig at forberedelse av eventuell delegering av myndighet til fylkesmannen som nevnt ovenfor tas opp samtidig med at det formelle grunnlag for NVE's myndighet nå skal behandles, og ber departementet treffe de nødvendige forføyninger i sakens anledning.

For orden skyld gjør vi oppmerksom på at spørsmålet om delegering av myndighet som her er foreslått, ikke er forelagt for fylkesmennene eller andre etater utenfor NVR.

Behandlet i NVE's hovedstyre den 7.9.81."

Saken er forelagt Justisdepartementet, Kommunal- og arbeidsdepartementet, Miljøverndepartementet og Landbruksdepartementet til eventuell uttalelse. Det er kommet uttalelse fra Justisdepartementet og Kommunal- og arbeidsdepartementet. Kommunal- og arbeidsdepartementet hadde intet å bemerke til forslaget. Justisdepartementet uttalte følgende i brev av 28.1.1982:

" Justisdepartementet samtykker i at myndighet til å treffe avgjørelse om ekspropriasjonsinngrep i medhold av oreigningslovens § 2 nr. 19, blir delegert til fylkesmannen for så vidt angår fordelingsnett med inntil 22 kV nominell spenning.

En har merket seg at det dreier seg om ca. 5 saker årlig og at behandlingen av hver sak anslås å kreve ca. 42 arbeidstimer.

Justisdepartementet bes underrettet når delegering finner sted."

Departementet skal bemerke:

Myndigheten etter oreigningslovens § 2 pkt. 19 er tidligere delegert til NVE ved brev av 20.1.1971. Denne delegasjonen foreslås stadfestet i pkt. 1 i denne kgl. res. NVE har foreslått at fylkesmannen får delegert myndighet etter oreigningslovens § 2 pkt. 19 for så vidt angår kraftlinje med inntil 22 kV nominell spenning.

Kraftlinjer for inntil 22 kV nominell spenning omfattes av elektrisitetsverkens områdekonsesjon. Områdekonsesjon kan gis til kommunale, inter- og fylkeskommunale elektrisitetsverk samt til andelslag og andre selskaper som helt eller delvis utfører et offentlig elektrisitetsverks funksjoner når det gjelder nyanlegg, utvidelse og forandringer av elektriske fordelingsanlegg innen vedkommende elektrisitetsverks forsyningsområde. Ved områdekonsesjonsordningen avgjøres trasévalget normalt av elektrisitetsverket i samråd med de berørte parter. På denne bakgrunn er en enig med NVE som i sitt brev av 21.10.1981 til Olje- og energidepartementet anfører at fordelingsnett for inntil 22 kV nominell spenning i hovedsaken er et lokal- eller distriktsanliggende og at avgjørelser som angår slike kraftlinjer derfor bør behandles i distriktet så langt det er forsvarlig.

Den nåværende arbeids- og bemanningssituasjon i NVE tilsier en streng prioritering av NVE's oppgaver. Departementet ser det derfor som en fordel at NVE avlastes for arbeidet med den ovennevnte type saker. Dersom NVE fritas for slike saker som angår det overordnede distribusjonsnett og overførings- og samkjøringslinjene.

Fylkesmannen er allerede i dag tillagt en sentral,

koordinerende funksjon i disse kraftlinjesakene og har dessuten allerede fått delegert myndighet etter oreigningsloven på andre områder enn det nærværende. Myndighetsdelegasjonen antas derfor ikke å tilføre fylkesmannen noe vesentlig merarbeid ettersom det årlig behandles ca. 5 ekspropriasjonssaker som angår kraftlinjer opp til 22 kV. Departementet antar også at fylkesmannen har den nødvendige kompetanse til å treffe avgjørelse i slike saker.

Den tekniske bistand som saksbehandlingen måtte kreve antar departementet bør dekkes av fylkets el.konsulent eller annen fagkompetanse fra kraftforsyningen innen fylket.

NVE's avgjørelser i kraftlinjesaker kan i dag påklages til Olje- og energidepartementet. Det forutsettes at dette departement også blir klageinstans for de saker som nå foreslås avgjort av fylkesmannen som første instans. Derved oppnås rimelig sikkerhet for en mest mulig ensartet praksis. Det forutsettes at NVE avgir uttalelse i klagesaken på vanlig måte.

Olje- og energidepartementet

t i l r å r :

- I NVE/hovedstyret bemyndiges inntil videre å treffe vedtak om eller samtykke i ekspropriasjonsinngrep etter lov om oreigning av fast eiendom av 23.10.1959 § 2 nr. 19.
- II Fylkesmannen bemyndiges inntil videre å treffe vedtak om eller samtykke i ekspropriasjonsinngrep etter lov om oreigning av fast eiendom av 23.10.1959 § 2 nr. 19 for så vidt angår kraftlinje med inntil 22 kV nominell spenning.

Tilrådingen er i samsvar med Olje- og energidepartementets foredrag av 5. november 1982.

Ref. nr. 14

Kongelig resolusjon 3. desember 1982.

Norsk Wallboard A/S gis fornyet konsesjon på leie av inntil 7 000 kW fastkraft fra Gjøvik Elektrisitetsverk, fornyet og utvidet konsesjon på leie av inntil 7 000 kW fastkraft fra Vest-Agder Elektrisitetsverk og fornyet konsesjon på leie av inntil 30 000 kW tilfeldig kraft til elektrokjele fra Vest-Agder Elektrisitetsverk og Kristiansand Elektrisitetsverk.

Trykt som nr. 24 i "Meddelte vassdragskonsesjoner" for 1982.
